

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

راهنمای آموزش‌های شغلی و شایستگی حرفه‌ای (نظام مهارت و فناوری)

رویکردی کارا (مؤثر) در بسازی و آموزش نیروی انسانی

راهنمای استعدادیابی تحصیلی

ویژه: مراکز مشاوره شغلی و تحصیلی، مراکز کاریابی، سنجش تحصیلی و کلیه دانش‌آموزان،
دانشجویان و هنرجویان

پدیدآورنده

دکتر ماشاءالله واشقانی فراهانی

(استادیار دانشگاه جامع علمی کاربردی)

ویراستار

سید رضا آقاپور مقدم

سرشناسه	واشقانی فراهانی، ماشاءالله. ۱۳۳۵
عنوان و نام پدید آور	راهنمای آموزش‌های شغلی و شایستگی حرفه‌ای (نظام مهارت و فناوری): رویکردی کارا (موثر) در بهسازی و آموزش نیروی انسانی از راه گسترش مراکز .../ پدید آورنده ماشاءالله واشقانی فراهانی: ویراستار رضا آقاپور مقدم
مشخصات نشر	تهران، راز رضوان، ۱۳۹۲
مشخصات ظاهری	۳۸۴ ص
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۷۶۳۴-۰۳-۸ ریال ۱۵۰۰۰۰
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه: ص ۳۸۳
عنوان دیگر	رویکردی کارا (موثر) در بهسازی و آموزش نیروی انسانی از راه گسترش مراکز ...
موضوع	برنامه‌ریزی تحصیلی و شغلی
موضوع	نیروی انسانی - آموزش
شناسه‌ی افزوده	آقاپور مقدم، رضا، ۱۳۱۲-، ویراستار
رده‌بندی کنگره	۱۲۹۱ ز ۱۰۲۷/۵/۱ کتاب
رده‌بندی دیویی	۳۷۱/۴

نام کتاب:	راهنمای آموزش شغلی و شایستگی حرفه‌ای
پدید آورنده:	دکتر ماشاءالله واشقانی فراهانی
ویراستار:	سید رضا آقاپور مقدم
ناشر:	راز رضوان
ناشر همکار:	آوای دانش گستر
تایپ و صفحه‌آرایی:	معصومه خانی
طراح جلد:	دکتر ماشاءالله واشقانی، محمد سوری
لیتوگرافی، چاپ و صحافی:	مهرشاد
نوبت چاپ:	اول - ۱۳۹۲
شمارگان:	۵۰۰
بها:	۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۳۴-۰۳-۸

ISBN:978-964-7634-03-8

راز رضوان: خیابان شهید استاد حسن بنا (مجیدیه جنوبی) - خیابان شهید برادران میر علی اکبری

تلفن: ۸۸۴۱۵۹۱۳

پلاک ۶۹

آوای دانش گستر: خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه تهران، بین خیابان ۱۲ فروردین و فخر رازی،

تلفن: ۶۶۴۸۳۰۳۰

شماره ۱۲۹۶، ساختمان ظروفچی، طبقه ۲، واحد ۵

فهرست مطالب

پیش‌گفتار

فصل ۱: آشنایی با نظام آموزش شایستگی شغلی

- مفهوم و تعریف شایستگی

- نظام شایستگی ملی

- نظام شایستگی همگانی (آموزش و پرورش)

- نظام شایستگی حرفه‌ای (صلاحیت کار)

- نظام شایستگی آموزش عالی

- نظام یادگیری پیشین (RPL)

- بازده به‌عنوان شایستگی عملکردی

- بازده به‌عنوان شایستگی حرفه‌ای

- بازده به‌عنوان شایستگی‌های روشی

- بازده به‌عنوان شایستگی‌های اجتماعی

- بازده به‌عنوان شایستگی‌های فردی

فصل ۲: راهنمای شناخت قلمروها و طبقه‌بندی مشاغل

آ- برنامه شناسایی و راهنمای مشاغل بر اساس نیازهای بازار کار

ب- اهمیت و ضرورت اجرای برنامه در نظام‌های آموزشی (دبیرستان‌ها و دانشگاه‌ها)

پ- منابع راهنمای آگامی‌های شغلی

ت- موضوع‌ها و مساله‌های مهم در راهنمایی‌های شغلی

ارزش‌های ۲۱ گانه کار

انواع طبقه‌بندی‌های شغلی

آ- طبقه‌بندی طرح شغلی

ب- طبقه‌بندی مشاغل سازمان جهانی کار (ILO)

پ- طبقه‌بندی جهانی استاندارد صنعتی مشاغل برای همه فعالیت‌های اقتصادی (ISIC)

ت- طبقه‌بندی (خوشه‌بندی) شغلی نت استار

ث- طبقه‌بندی مشاغل برنامه‌ریزی درسی دانشگاه جامع علمی کاربردی

فصل ۳: بلوک‌های شش‌گانه قلمروهای شغلی و مراکز آموزشی

۱- ویژگی‌های مشاغل واقع‌گرا (عملگرا) (فنی - تخصصی - کارگری)

۲- ویژگی‌های مشاغل علمی (روشنفکری) جست‌وجوگرانه

۳- ویژگی‌های مشاغل هنری

۴- ویژگی‌های مشاغل اجتماعی

۱۷۴	۵- ویژگی مشاغل متحورانه
۱۷۴	۶- ویژگی مشاغل مقرراتی (قراردادی)
۱۷۵	دسته‌بندی تیپ‌های شخصیتی
۱۷۵	سرچشمه تیپ‌های شخصیتی افراد
۱۷۷	۱- تیپ شخصیتی واقع‌گرا
۱۷۸	۲- نمونه‌ی شخصیتی جست‌وجوگرا
۱۷۸	۳- تیپ شخصیتی هنرگرا
۱۷۹	۴- تیپ شخصیتی اجتماعی
۱۸۰	۵- تیپ شخصیتی بی‌پاک (متهور)
۱۸۱	۶- تیپ شخصیتی قراردادی
۱۸۲	گذرگاه‌های شغلی
۱۸۳	انواع مرکزهای آموزشی و سطح‌های آموزش
۱۸۴	آ- انواع موسسه‌ها و مرکزهای آموزشی براساس بلوک‌بندی شش‌گانه مشاغل
۱۸۴	۱- انستیتوها و موسسه‌های آموزشی واقع‌گرا و هنرگرا
۱۸۴	۲- انستیتوها و موسسه‌های آموزشی تهورگرا
۱۸۴	۳- موسسه‌ها و انستیتوهای آموزشی - هنرگرا
۱۸۴	۴- موسسه‌ها و انستیتوهای آموزشی اجتماعی‌گرا
۱۸۵	۵- موسسه‌های آموزشی جست‌وجوگرانه و علمی
۱۸۵	۶- موسسه‌ها و مرکزهای آموزشی مرتبط با امور رسمی و مقرراتی
۲۰۹	فصل ۴: تطبیق سطح‌ها و برنامه‌های آموزشی با شایستگی‌های شغلی
۲۰۹	مشاغل و دوره‌ی آموزشی و تربیتی سطح اول
۲۱۱	مشاغل و دوره‌ی آموزشی و تربیتی سطح دوم
۲۱۵	مشاغل نیازمند آموزشی سطح سوم
۲۱۸	مشاغل نیازمند آموزش سطح چهارم
۲۲۰	مشاغل نیازمند آموزش سطح پنجم
۲۲۲	مشاغل مرتبط با آموزش سطح ششم
۲۲۴	مشاغل مرتبط با آموزش سطح هفتم
۲۲۸	مشاغل مرتبط با آموزش سطح هشتم
۲۲۹	مشاغل نیازمند آموزش سطح نهم
۲۳۲	- مشاغل آموزشی مرتبط با سطح دهم
۲۳۳	مشاغل مرتبط با سطح آموزشی یازده مدرک حرفه‌ای (تخصصی) ۱
۲۳۳	مشاغل نیازمند مدرک تخصصی (Professional)

۲۳۳	مشاغل نیازمند ارزیابی شایستگی RPL است (سطح دوم)
۲۳۴	- مشاغل نیازمند ارزیابی RPL کار سطح سوم
۲۳۴	- مشاغل نیازمند ارزیابی شایستگی (RPL) شایستگی سطح چهارم
۲۳۵	مشاغل نیازمند ارزیابی (RPL) شایستگی آموزش عالی سطح هشتم
۲۳۷	فصل ۵: مشاغل از چشم‌انداز حقوق، دستمزد و گسترش شغلی
۲۳۷	(آ) درآمد سالانه و حقوق
۲۴۰	(ب) رشد و گسترش شغلی
۲۵۱	مشاغل از چشم‌انداز علاقه‌مندی‌ها، سنجش توانایی‌های شغلی
۲۵۱	آ- قلمرو علاقه‌مندی شغلی
۲۵۱	ب- استعداد و زمینه‌های مهارت‌های هفت‌گانه
۲۵۲	۱- مهارت‌های هنری
۲۵۳	۲- مهارت‌های ارتباطی
۲۵۴	۳- مهارت‌های بین فردی
۲۵۵	۴- مهارت‌های مدیریتی
۲۵۶	۵- مهارت‌های ریاضی
۲۵۷	۶- مهارت‌های مکانیکی
۲۵۸	۷- مهارت‌های علمی
۲۵۹	پ- ارتباط دانش و مهارت‌های هفت‌گانه با ویژگی‌های مشاغل
۲۵۹	۱- مهارت‌های شخصی
۲۵۹	۲- ویژگی‌های شغلی
۲۸۰	د: روش مناسب برای گزینش و استعدادیابی شغلی
۲۹۳	فصل ۶: روش برنامه‌ریزی درسی مبتنی بر شایستگی‌های شغلی
۲۹۳	آ- اصطلاحات کلیدی
۲۹۵	آماده‌سازی طرح یک دوره یا برنامه بر پایه بازدهی یادگیری
۲۹۶	- عنصرهای برنامه در یک دوره‌ی درسی
۳۰۱	- تأمین هزینه و بودجه آموزشی
۳۰۷	گسترش شرح وضعیت یادگیرنده
۳۱۰	۴- برخی تحلیل‌ها و اطلاعات در مورد سبک‌های یادگیری
۳۱۳	ح- بازده یادگیری در حیطه‌ی شایستگی در برنامه درسی
۳۱۴	تعریف بازده یادگیری
۳۱۵	- توسعه هدف‌های یادگیری یا بازده‌ها
۳۲۴	بازدهی یادگیری و شایستگی

۳۲۵	نوشتن بازدهی یادگیری در حیطه‌ی شناختی
۳۲۸	نوشتن بازده یادگیری حیطه عاطفی
۳۳۰	نوشتن بازده یادگیری در حیطه‌ی حرکتی (عملی)
۳۳۱	چگونه بایستی بازده یادگیری با تدریس و ارزشیابی ارتباط داده شود؟
۳۳۲	حیطه‌های بازدهی یادگیری در آموزش عالی
۳۴۹	فصل ۷: روش‌ها و شیوه‌های آموزش یادگیری در چهارچوب شایستگی
۳۴۹	گزینش یک راه‌برد (استراتژی) آموزشی
۳۴۹	گزینش روش‌های آموزشی مناسب
۳۵۳	روش‌های تدریس و یادگیری
۳۵۳	۱- روش‌های آموزش "فعالیت محور"
۳۵۵	۲- آموزش به روش برنامه‌ریزی
۳۵۵	۳- آموزش به روش کارآموزی
۳۵۵	۱-۳- روش کارآموزی از شیوه‌ی محاسبه‌سازی فضایی
۳۵۷	۲-۳- روش کارآموزی از شیوه‌ی شبیه‌سازی
۳۵۹	۳-۳- روش کارآموزی از شیوه‌ی تعامل اجتماعی
۳۶۱	۴-۳- کارآموزی با وسیله‌ها و نمونه‌های بدلی
۳۶۴	۵-۳- روش کارآموزی از شیوه‌ی بازرگانی و داد و ستد
۳۶۸	همبستگی میان انواع یادگیری و محیط یادگیری
۳۶۹	فصل ۸: روش‌های سنجش و ارزیابی بر پایه‌ی شایستگی و بازدهی یادگیری
۳۷۰	- سنجش مبتنی بر عملکرد
۳۷۶	- ارزیابی نتیجه کار توسط مربی
۳۷۷	برنامه‌ریزی ارزشیابی و گزارش
۳۷۸	چک لیست شایستگی‌ها
۳۷۹	ح- منابع‌های گردآوری آگاهی‌ها درباره‌ی ارزشیابی برنامه و برنامه‌ریزی درسی
۳۷۹	۱- ارزشیابی محتوا
۳۷۹	۲- ارزشیابی درون داد
۳۸۰	۳- ارزشیابی فرایند برنامه
۳۸۱	۴- ارزشیابی محصول آموزش
۳۸۳	کتاب‌نامه

باسمه تعالی

پیش‌گفتار

کارآمد و روزآمدسازی آموزش‌های علمی کاربردی و مرتبط ساختن آن با دنیای بازار و در حال تغییر و جلگیری از آموزش مشاغل رو به زوال و منسوخ از دغدغه‌های مهم و متداول سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزشی شغلی جهان امروز است. لذا امروزه موضوع رهبری نظام‌های کوچک سامانه‌های آموزشی و مدیریت منابع آموزش‌های تخصصی بر پایه‌ی نیازمندی‌های شغلی به عنوان کار مهم در مراکز آموزشی و دانشگاه‌ها مطرح است و به همین دلیل ارتباط دادن برنامه‌های آموزشی با مشاغل و سطح‌بندی آموزش‌های حرفه‌ای در صدر اندیشه‌های برنامه‌ریزی درسی دانشگاه‌ها و آموزش‌های (TVET) قرار دارد.

با توجه به این‌که آموزش‌های علمی کاربردی بیش از هر آموزشی از چشم‌انداز مشاغل مورد توجه است. برنامه‌ریزی این نوع از آموزش‌ها از دیدگاه شغلی و مرتبط ساختن آن با نیازهای مشاغل گوناگون و همچنین تنظیم ساختارهای آموزشی درسی با الزامات شغلی بسیاری ضروری بوده و به همین دلیل برنامه گسترش آموزشی، برنامه‌ریزی درسی، پذیرش و راهنمایی و آموزش دانشجویان بر پایه مرزبندی قلمروهای شغلی، و طبقه‌بندی آن‌ها است و محور فعالیت‌ها با اقتضای مشاغل تنظیم می‌شود.

از زحمتهای ویراستار محترم آقای سید رضا آقاپور مقدم و هم‌چنین از همکاری فراوان سرکار خانم معصومه خانی که کار پر زحمت حروفچینی و صفحه‌آرایی این کتاب را به عهده داشتند سپاس گزارم.

پدیدآورنده

زمستان ۱۳۹۱